

Valkonauha

3/2016

Pohdintaa
**YHTEISTYÖSTÄ
JA TYÖNILOSTA**

*Valkonauhatyön
puurtajia*

**ARKISTOTYÖTÄ
Suomen Valkonauhaliitossa**

**Miten *arvot*
elävät arjessa?**

Valkonauha Suomessa: vastuuta sinusta ja minusta vuodesta 1896

Valkonauha 3/2016

Julkaisija: Suomen Valkonauhaliitto

Toimituksen osoite:

Liisankatu 27 A 3, 00170 Helsinki
puh. 091351 268

www.suomenvalkonauhaliitto.fi

irja.eskelinen@suomenvalkonauhaliitto.fi

Päätoimittaja: Salme Elo

Toimitussihteeri: Irja Eskelinen

Toimituskunta: Tuulikki Perho, Pia Soidinmäki,
Marja Kariluoto, Tarja Heino, Hannele Nykänen

Taitto: Anne Tervahauta / Kuvitella

Lehti ilmestyy 4 numerona

Tilaushinta 15 euroa vsk

Painopaikka: Eräsalon Kirjapaino Oy, Tampere

ISSN-L 0355-7219, ISSN 0355-7219 (painettu)

ISSN 2242-0045 (verkkajulkaisu)

Etukannen kuvat: Pixabay

Suomen Valkonauhaliitto – Förbundet Vita Bandet i Finland r.y.

Liitto on vuonna 1905 perustettu kristillisyhteiskunnallinen naisjärjestö, joka toimii yksilöiden, perheiden ja yhteiskunnan hyväksi. Liitto on jäsenenä World's Woman's Christian Temperance Unionissa. Liitto ottaa vastaan testamentteja ja lahjoituksia. Pankkiyhteys: Danske Bank IBAN:FI98 8000 1100 0623 23

Puheenjohtaja

Vankilälähetä Salme Elo

Varapuheenjohtajat

TM Hannele Nykänen

Pankkivirkailija (eläk.) Tuulikki Perho

Pääsihteeri

Pastori Irja Eskelinen

Toimistos sihteeri

Nina Hurtamo

SISÄLTÖ

• Pääkirjoitus	3
• Pohdintaa yhteistyöstä ja työnilosta	4
• Hämeenlinnan Valkonauha toimii	8
• NNKY:n tunnustuspalkinto	10
• Valkonauhatyön puurtajia	13
• Terveiset maailmanliiton kokouksesta	18
• Sote-uudistus valmistuu	20
• Saman virran yhdistämiä	24
• Miten arvot elävät arjessa?	26
• Yhden vanhemman perheiden haaste on kohonnut pienituloisuuden riski	28
• Evakkovaellus – tunnematka läpi muistojen ja sukupolvien	30
• Arkistotyötä Suomen Valkonauhaliitossa	32

Liiton ylläpitämät

Valkonauhan Kotipesä Helsingissä

Liisankatu 27 A 3, 00170 Helsinki

puh. 091351 268

Opiskelijakoti Helsingissä

Snellmaninkatu 27 D 18, 00170 Helsinki

Suur-Helsingin Valkonauha ry:n ylläpitämä

Liisankoti

Luotsikatu 4 E, 00160 Helsinki

Tervetuloa syksy!

Syksyn lapselle on mannaa kun saa hehkuttaa omaa vuodenaikaansa. Syksy on täyteys, siinä on koko ihmiselämä: Luopumisen tuska ja uuden alun into. Siinä on värien loisto ja ilman kuulaus. Siinä on lakastuminen ja piilossa olevan elämän säilyminen.

Nyt syksyllä meidänkin on tartuttava toimeen. Valkonauhatyö elää, hengittää ja säilyy vain meidän yhteistyöllämme Luojamme suojeluksessa.

Älkäämme unohtako taidettakaan arkisessa aherruksessamme. Syksyn taivalluksemme alkakoon Lauri Pohjanpään runolla Syksyllä.

SYKSYLLÄ

*Syksyn keltaan ja syksyn kultaan
maat kuin juhlaan puetut on.
Pihlajat niin kuin tuliset soihdut
välkkyvät ilmain kuultohon.*

*Nurmella kiiltää hopeinen kuura.
Taivas on helmen-kuulas niin.
Sinisen veen yli katse kantaa
saariin ja salmiin kaukasiin.*

*Leikkivät ilmoissa päivän säteet
niin kuin kultaiset kielet sois,
niin kuin poreilis sävelet vielä
lintujen, jotka jo lenti pois.*

TUULIKKI PERHO
varapuheenjohtaja

*Aumat on täynnä kultaista viljaa.
Sauhut riiehien lämpiävään
nousevat niin kuin tuoksuivat uhrin
taivaan seesteistä lakea päin.*

*Keltaa ja kultaa – kuolon ja elon
sylissä hymyillen kannat, syys,
rauha ja kirkkaus otsallasi
syvä ja suuri kuin iäisyys.*

Vas. Paula Kupias Tampereelta, Elli Martikainen Lappeenrannasta ja Mirja Taivainen Raumalta.

Vas. Marke Kaskimies Helsingistä ja Hannele Nykänen Kuopiosta.

Pohdintaa YHTEISTYÖSTÄ ja TYÖNILOSTA

Suomen Valkonauhaliiton kevätkokouksen osana 16.4. järjestettiin aamupäiväseminaari, jossa Agricola-opintokeskuksen kouluttaja **Marjaana Kanerva** alusti ja keskustelutti yhteistyön ja työnilon merkityksestä. Liiton Kotipesässä Liisankadulla pidettyyn seminaariin osallistui 31 osanottajaa eri puolilta maata. Toimistosihteerini **Nina Hurtamo** huolehti tarjoilujen järjestämisestä ja ymmärtääk-

semme osanottajat olivat tyytyväisiä saamaansa salaattilounaaseen maistuvan kakun kanssa. Marjaana Kanerva kiitti seminaarin osanottajia aktiivisesta osallistumisesta. Tyytyväisyys oli molemminpuolista, kiitos Marjaanalle jakamastaan tiedosta ja kokemuksesta.

Tässä pieniä otteita Marjaanan jakamasta materiaalista:

Marjaana Kanerva Agricola-opintokeskuksesta alusti ja keskustelutti jäsenistöämme.

MITEN TYÖ JA ONNELLISUUS LIITTYVÄT YHTEEN?

- 1. Työ tarjoaa sosiaalisen verkoston** Yhteiskuulumisen tunne lisää onnellisuutta.
- 2. Omien arvojen mukainen elämä** On tärkeää voida sitoutua työyhteisönsä arvoihin.
- 3. Kiitollisuus** Elämässä voi valita: voi keskittyä siihen, mikä on hyvin ja olla siitä kiitollinen. Kiitollisuus auttaa selviytymään stressaavista ja traumaattisista tilanteista.

Omista saavutuksista iloitseminen lisää myös itsetuntoa ja arvostusta omaa osaamista kohtaan.

- 4. Optimismi** Voit torjua pessimismia kolmella eri tavalla: käytä energiaasi ja aikaa asioihin, joihin voit vaikuttaa. Muista, että ikävät asiat eivät kestä ikuisesti, vaan asiat muuttuvat. Älä anna yhden elämänalueen hallita liikaa, vaan näe kokonaisuus.

- 5. Auttaminen** Onnelliset ihmiset auttavat muita ja tekevät vapaaehtoistyötä. Hyvän tekeminen auttaa paitsi muita, myös itseä.

- 6. Raha ei tarkoita kaikkea** Onnea tuo terve suhde rahaan ja kuluttamiseen. Tavarana ei tuo onnea, vaan liika tavara voi jopa tuottaa onnettomuutta. Kaikki arvokas ei ole rahaa.

- 7. Terveet selviytymisstrategiat** Kaikki kohtaavat stressaavia ja ikäviä tilanteita, mutta ratkaisevaa on, kuinka niistä selviää. Onnelliset ihmiset miettivät, mitä he voivat oppia vaikeuksista.

Ikävistä tilanteista voi tutkijoiden mukaan oppia arvostamaan enemmän omaa elämää ja löytää uusia mahdollisuuksia, oppia vahvistamaan omia vahvuuksia ja luoda parempia ihmissuhteita sekä kasvaa henkisesti.

- 8. Terveystiestä välittäminen** Onnelliset ihmiset pitävät itsestään huolta. He näkevät omat rajansa ja tarpeensa ja antavat omalle hyvinvoinnilleen oikeutuksen.

Osanottajien esittelykiertros käynnissä.

Edessä vas. Seija Karjalainen ja Eeva Riittinen Mikkelistä, Tuulikki Perho Helsingistä, Hannele Nykänen ja Irja Eskelinen.

Seisomassa liiton toimistosihteerini Nina Hurtamo ja musiikkiterapeutti Taru Koivisto.

9. Henkinen kasvu Uskonnolliset ihmiset ovat tutkimusten mukaan muita terveempiä, onnellisempia ja selviävät nopeammin traumaattisista kokemuksista kuin muut.

Myös työelämään kuuluu spiritualiteetti – hengellinen ulottuvuus: olemme osa suurempaa kokonaisuutta.

10. Elämällä on selkeä suunta Tavoitteiden saavuttamisen eteen taisteleminen on yksi tärkeimpiä onnellisuustekijöitä. Onnellisilla ihmisillä on arvoja, joista he välittävät ja tavoitteita, joita kohti he pyrkivät.

MITÄ "TYÖN HENGELLISYYS" VOISI TARKOITTAA?

● 1 Moos. 2:2 ”Jumala oli saanut työnsä päätökseen, ja seitsemäntenä päivänä hän lepäsi kaikesta työstään.”

● Luomakunta on Jumalan työn tulos. Työ on työoveruutta Jumalan kanssa. Työstä tulee myös palautua!

● Jumalanpalveluksen päätössanat: ”Lähtekää rauhassa. Olkaa rohkeat, pitäkää hyvää kiinni, älkää vastatko pahaan pahalla. Rohkaiskaa arkoja, tukekaa heikkoja, auttakaa sorrettuja, kunnioittakaa kaikkia ihmisiä. Rakastakaa ja palvelkaa Herraa Pyhän Hengen voimassa iloiten.”

● Työ on hyvän tekemistä ja palvelua, joka antaa merkityksen elämään myös itselle.

Vas. Viola Espoosta ja Saara Keto Helsingistä.

Liiton varapuheenjohtaja Hannele Nykänen kiitti Marjaanaa kukkasella.

Jumalalla ei ole maailmassa muuta ruumista kuin

sinun ruumiisi,

ei muita käsiä kuin sinun kätesi,

ei muita jalkoja kuin sinun jalkasi.

Sinun ovat ne silmät, joilla Jumala katsoo

sääliden tätä maailmaa;

sinun ovat ne jalat, joilla Jumala kulkee

tehden hyvää;

sinun ovat ne kädet, joilla Jumala siunaa ihmisiä tänään.

(Avilan Teresa)

LAPSUUS PÄIHTEIDEN VARJOSSA -seminaari MIKKELISSÄ

- Oletko kasvanut päihdeperheessä?
- Oireileeko läheisesi tai ystäväsi lapsuuttaan?
- Kohtaatko ammattilaisena päihdeperheessä varttuneita?

Aika: **Lauantaina 8.10.2016 kello 11–15**

Paikka: Mikkelin Pelastusarmeija, Maaherrankatu 23 A, MIKKELI

Järjestäjä: Mikkelin Valkonauha ry ja Suomen Valkonauhaliitto ry

Kouluttaja: Kasvatustieteen tohtori, kasvatustieteen ja tietokirjailija **Anna-Liisa Lämsä**

Ilm. ja tiedustelut: Toimistoaikana 09-1351 268 sekä

nina.hurtamo@suomenvalkonauhaliitto.fi

VAPAA PÄÄSY. Kahvitarjoilu (Vapaaehtoinen kahviraha). Ei lastenhoitopalvelua. Tervetuloa!

Mikkelin Valkonauha ry on vuonna 1907 perustettu kristillisyyhteiskunnallinen naisjärjestö. Yhdistys on Suomen Valkonauhaliiton jäsenyhdistys. www.mikkelinvalkonauha.fi www.suomenvalkonauhaliitto.fi

Kouluttaja Anna-Liisa Lämsä on julkaissut vuonna 2009 tutkimuksen ”Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä”.

LAPSUUS PÄIHTEIDEN VARJOSSA -seminaari KUOPIOSSA lauantaina 1.10.2016 klo 10–14

Seminaarin järjestää Kuopion Valkonauha ry.

Lisätietoja kuopionvalkonauha@gmail.com

sekä lmh.nykanen@gmail.com sekä

puheenjohtaja Hannele Nykänen 040-548 98 98

tai liiton toimisto 09-1351 268 toimistoaikana.

Hämeenlinnan Valkonauha toimii

Yhdistys lahjoitti kosketavan ja kosketeltavan opetus- ja havaintomateriaalin ammattikäyttöön.

Kahdeksalta eri raskausviikolta olevat nuket vakuuttavat aitoudellaan, sillä ne ovat aidon kokoiset, painoiset ja näköiset.

Missä nukkeja käytetään?

Nukkeja käytetään mm. päiväkodeissa, ala- ja yläkouluilla, lukioissa ja ammattioppilaitoksissa, terveydenhoitoalan oppilaitoksissa, seurakuntien lapsi-, nuoris- ja diakoniatyössä, erityisnuorisotyössä, neuvoloissa, terveyskeskuksissa, keskoloissa, gynekologien vastaanotoilla, psykoterapiassa ja kriisi- ja yllätysraskaustyössä.

Nuket soveltuvat erinomaisesti mm. lasten ja nuorten kanssa keskusteluihin, biologian ja terveystiedon opetukseen, etiikan ja uskonnon opetukseen, seksuaalikasvatukseen, ehkäisymerkityksen ymmärtämiseen, raskauden kaikenlaiseen tukemiseen, äitiys- ja perhevalmennukseen ja tupakka- ja päihdevalistukseen.

Hämeenlinnan Valkonauhan lahjoittamaa sikiön kehityksen eri vaiheet havainnoivaa nukkesarjaa käytetään Hämeenlinnan Lyseon lukiossa uskonnon etiikan tunneilla. Myös biologian opettajat ovat oppimateriaalia hyödyntäneet. Uskonnon tunneilla nuket ovat esillä elämän ihmeen äärellä, mm. ihmisarvoa koskevissa keskusteluissa, kertoo uskonnon ja psykologian lehtori **Riikka Korpinen** Hä-

RIIKKA KORPINEN on uskonnon ja psykologian lehtori Hämeenlinnan lyseon lukiosta.

meenlinnan lyseon lukiosta.

Ensimmäinen on sormenpään kokoinen. Viimeistä, noin kolmensadan gramman kappaletta pystyy vielä kannattelemaan kämmenellään. Ihoa jäljittelevän massan kan-

nattelu ja ihmisen piirteiden katselu herättää välttämättä reaktion.

Raskauden eri vaiheita ja sikiön kehitystä havainnollistavat sikiönuket on muotoiltu lähes täysin autenttiseksi. Ne ovat aidon kokoisia ja painoisia. Jopa ihokosketus on pehmeä.

Sikiönukan tarkoitus on nimenomaan herättää reaktio. Kahdeksan eri kokoista sikiötä tekee raskauden etene- misen todelliseksi. Nuket auttavat esimerkiksi esikoistaan odottavaa nuorta äitiä hahmottamaan, miten raskaus etenee.

Hämeenlinnan Valkonauhan hallitus iloitsee, että nuket ovat opetus- ja kasvatusvälineinä käytössä. Perhesuunnitteluun ja seksuaalikasvatukseen liittyvien asenteiden ja kysymysten esillä pitäminen ja nuorten vastuullisen aikuistumisen tukeminen nähdään tärkeänä. Tästä syystä he keräsivät varat lahjoituksen tekemiseen ja uskovat tällaisten ”arjen tekojen” toimivan laajemminkin vaikuttamiskanavana.

Ehkäisevän päihdetyön ja kouluterveydenhuollon käytössä nukeista on saatu hyviä

kokemuksia. Nuket onkin tarkoitettu pääasiassa ammattilaiskäyttöön.

Hämeenlinnassa uskonnon tunneilla opiskelijoiden asenne on ollut kiinnostuneen varovainen. Nuket herättävät monenlaisia tunteita: uteliaisuutta, vastenmielisyyttä, ihastusta, hämmästyttystä. Ehkä vähän yllättäen pojat ovat olleet rohkeampia ottamaan nukkeihin kontaktia ja jopa tuudittamaan niitä. Työskentely tunnilla etenee nukkeiden herättämiä tunteita käsitellen ja vaikka kysyen, mitä tietää omasta sikiö- ja odotusajastaan. Kristilliseen arvo-opetukseen sisältyy ajatus elämästä suurena ihmeenä ja lahjana. Sitten on jo helpompaa pohdita kysymystä milloin elämä alkaa tai pitäisikö sikiötä suojella äidin päihteidenkäytöltä, pohtii Riikka Korpinen.

Pienelle Hämeenlinnan yhdistykselle lahjoitus oli merkittävä vaikuttamisen paikka. Vaikka itsellämme ei olisikaan resursseja tai asiantuntijaosaamista, kolmannen sektorin edustajina voimme pienillä teoilla tukea julkista puolta, arvioi yhdistyksen sihteeri **Anna-Mari Laine**.

IRJA ESKELINEN

Keidasretki Tammelaan

Hämeenlinnan Valkonauhaisaret lähtivät alkukesän herkeimpänä ajankohtana 25. toukokuuta seitsemän hengen voimalla retkelle Tammelaan evankelista **Liisa ja Erkki Puran** luo. Päivä oli aurinkoinen ja sopivasti helteinen. Tulimme paratiisiin, todelliseen keitaaseen kauniin luonnon ja pihapiirin keskelle, missä Erkki-isäntä oli odottamassa toivottaen meidät sydämellisesti tervetulleiksi.

Vierailupäivän aloitimme emännän maittavalla ruualla. Tämän jälkeen puoliso Erkki opasti poppootamme historiallisella katselmuksella seudun kohteisiin. Heidän kotinsa sijaitsee Tammelan kylässä, jossa parhaimpana aikana oli muun muassa leipomo, sepän työpaikka ja nahkurin työpiste. Linja-autokin kulki säännöllisesti kylän läpi, mikä kertoo silloisesta elämän vilkkaudesta.

Opastetun kierroksen jälkeen Liisa-emäntä kutsui meidät makoisan kahvipöydän ääreen. Ruumiin ja sielun virkistykseen lisäksi saimme vielä kuulla hoitavaa ja uskoa vahvistavaa, rohkaisevaa Sanaa. Tämän jälkeen ikään kuin kaiken päätteeksi tutustuimme Liisan ”salaisiin kätköihin” yläsille. Siellä oli käden työn kokoelma matoista vaatteisiin asti leipomotuotteista puhumattakaan.

Syvästi kiitollisena monipuolisesta päivän annista nousi voimakkaasti mieleemme Raamatun sana: ”Herralta tämä on tullut, ihmeellistä tämä on meidän silmissämme” (Psalmi 118:23). Niin koskettava oli Liisa-emännän energisyys, Erkki-isännän ystävällisyys ja osaksemme tullut ylenpalttinen vieraanvaraisuus.

JAANA RUSKO-LAITINEN

Hämeenlinnan Valkonauha ry:n puheenjohtaja

Hämeenlinnan Valkonauhan jäseniä kahvipöydän äärellä. Taustalla isäntäväki.

NNKY:n 10 000 euron tunnustuspalkinto Lukumummi- ja vaaritoiminnalle ja Laulukontti-hankkeelle

Vas. Suomen NNKY-liiton pääsihteeri Pirjo-Liisa Penttinen, puheenjohtaja Minna Hietämäki sekä Niilo Mäki Instituutin ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton edustajat sekä Irja Eskelinen ja Taru Koivisto Suomen Valkonauhaliitosta.

Suomen NNKY-liiton tunnustuspalkinto myönnettiin tänä vuonna teemalla *sukupolvien välinen vuorovaihtus* Niilo Mäki Instituutin ja Mannerheimin lastensuojeluliiton Lukumummi- ja vaaritoiminnalle (6 000 €) sekä Suomen Valkonauhaliiton Laulukontti-hankkeelle (4 000 €). Sekä Lukumummi- ja vaaritoiminta että Laulukontti-hanke kokoavat luontevasti eri sukupolvet yhteen, yhteisen tekemisen äärelle.

Suomen NNKY-liitto on myöntänyt NNKY:n tunnustuspalkinnon vuodesta 2003. Merkittävän rahapalkinnon taustalla on vuonna 2002 perustettu Riutulan rahasto, jonka vuosituotolla liitto palauttaa NNKY:n toiminta-ajatuksen mukaisia ja naisten ja tyttöjen hyvinvointia edistäviä toimintoja. Tunnustuspalkinto ei ole apuraha, vaan se on nimensä mukaisesti tunnustus ansiokkaasti toteutuneesta työstä.

NNKY:n tunnustuspalkinto luovutettiin Suomen NNKY-liiton 120-vuotisjuhlassa Hotelli Helkassa Helsingissä 24. huhtikuuta 2016.

Lukumummi- ja vaaritoiminta

Lukumummit ja -vaarit lukevat kouluilla yhdessä niiden 2.–6.-luokkalaisten lasten kanssa, jotka tarvitsevat lisätukea lukemiseen. Vapaaehtoiset mummit ja vaarit tapaavat lapsia koulupäivän aikana kahden kesken tai pienissä ryhmissä. Lukumummi- ja -vaari-toiminnan tarkoituksena onkin tarjota lapsille lisää lukukokemuksia sekä innostaa heitä lukemisen pariin yhteisten lukutuokioiden avulla.

Lukumummi ja -vaari-toimintamalli kehitettiin osana Niilo Mäki Instituutin Lukemissujuvuuden kehityksen tukeminen kouluissa -hanketta (2012–2014). Toimintaa kehitettiin yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa Raha-automaattiyhdistyksen tuella. Hankkeen päätyttyä toimintamallin levittämisestä vastaa Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

– Lukumummi- ja vaaritoiminta on osoittautunut loistavaksi toimintamuodoksi, sillä se tukee lapsen oppimista, tarjoaa virkistävää toimintaa mummeille ja vaareille sekä ylipäätään luontevia kohtaamisia eri sukupolvien edustajien välillä, kertoi Niilo Mäki Instituutin Kielellisten taitojen ja lukemisen tukeminen -hankkeen **Hanna Pöyliö**.

Laulukontti-hanke

Suomen Valkonauhaliiton Laulukontti-hanke kokoaa ikäihmisten laulumuistoja ja kannustaa päiväkotiryhmiä ja vanhusten palvelutalot sukupolvet ylittävään yhteiseen musiikkimatkaan.

Suomen Valkonauhaliitto toteutti vuosina 2013–2015 Laulukontti-hankkeen. Pääkaupunkiseudulla sekä Valkonauhan paikallisyhdistyksissä järjestettiin Laulukontti-musiikkihetkiä, yhteislaulutapahtumia sekä luentoja ikäihmisille ja heidän läheisille.

Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa yhteisöllisyyttä, sukupolvien välistä kanssakäymistä sekä edistää toimintaan osallistuvien hyvinvointia musiikin avulla. Työskentelyn tueksi tuotettiin yhteisöllinen Laulukontti yhteislauluvihko ja Laulukontti Ohjaajan kortit.

Vuonna 2015 Laulukontti-hankkeeseen osallistui 10 palvelukotia ja päiväkotia eri puolilla Espoota ja Vantaata. Tilaisuuksia järjestettiin 15 ja niihin osallistui 467.

– Olemme järjestäneet säännöllisesti kokoontuvia yhteislauluryhmiä ja musiikkiryhmiä useissa eri vanhainkodeissa ja palvelutaloissa jo kymmenen vuoden ajan. Viime vuosina vanhusten yksinäisyys ja eristyisyys on noussut entistä enemmän ryhmissämme esille. Laulukontti-hankkeen avulla olemme kuitenkin pystyneet vahvistamaan sukupolvien välistä yhteyttä ja luontevaa kanssakäymistä; vanhuksat ovat silminnähden piristyneet, ja lapsille on merkityksellistä päästä kosketuksiin elämänsä päätöksessä oleviin ihmisten kanssa. Toiminta on synnyttänyt hyvää palautetta ja tällaista ikärajoja rikkovaa vuorovaihtuista toimintaa on toivottu lisää, kertoivat Suomen Valkonauhaliiton pääsihteeri **Irja Eskelinen** ja hankkeen toteuttaja musiikkiterapeutti **Taru Koivisto** Laulukontti-hankkeen taustoista.

ILONA YRJÖLÄ

VOISITKO LAHJOITTA A KIRJAN?

Suomen Valkonauhaliiton 100-vuotishistoriaa kysellään muun muassa kirjastoihin. Liitossa on enää jäljellä pari arkistokappaletta. Jos sinulla on hyllyssäsi Irja Eskelisen kirjoittama teos **”Suomen Valkonauhaliitto 1905–2005 – Sata vuotta järjestäytynyttä äidinvakkautta”** ja voisit lahjoittaa sen liitolle, olisimme siitä kovin kiitollisia. Liiton 100-vuotisjuhlassa kirja annettiin jäsenille lahjana, joten niitä lienee jäsenten hyllyissä.

ERILAISET MONENLAISET IHANAISET NAISET!

Oletko päihdeongelmasta kuntoutuva nainen?

Kaipaatko mielekästä tekemistä ja kaltaistasi seuraa?

Tule löytämään ilo tekemisestä, harrastamisesta ja yhdessäolosta!

Kuopion Valkonauha ry aloittaa syksyllä 2016

päihdeongelmasta kuntoutuville naisille oman suljetun ryhmän.

Ryhmä kokoontuu 1–2 viikon välein torstaisin kello 17.00–19.00

Kuopion keskustassa – ensimmäiset tapaamiset ovat 6.10., 13.10. ja 20.10.

Ohjelmassa on muun muassa luonnossa liikkumista, käsillä tekemistä,

mielen rauhoittamista – monenlaista hyvää mielelle ja keholle!

Ryhmäläisten toiveet otetaan huomioon ohjelmassa.

Toiminta on osallistujille maksutonta. Ryhmään mahtuu 8 naista.

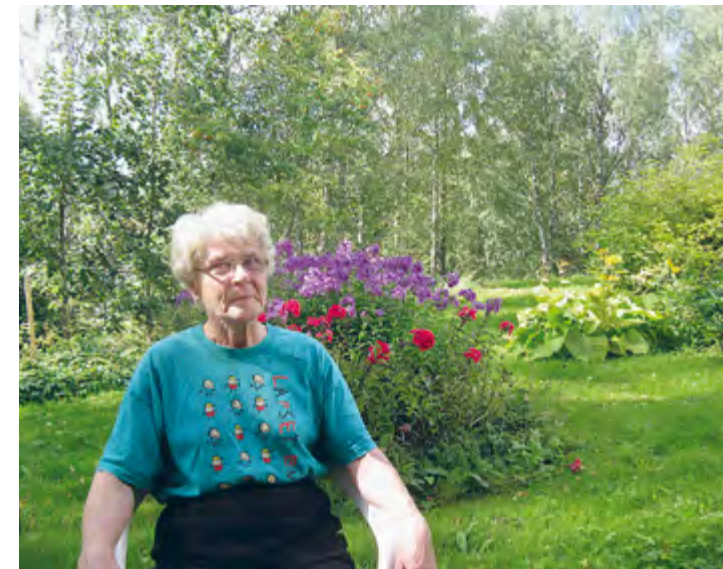
Lisätietoja ja ilmoittautuminen 22.9. mennessä.

050 341 5801 tai varpu.ylhainen@rpylhainen.fi

Ohjaajat: Varpu Ylhäinen, diakoni & Anni Ylönen, sos.työn opiskelija

Lappeenrantalainen Ritva Keränen

lähti rohkeasti mukaan

”Lähdin kulkemaan vanhemman valkonauhalaisten kaverina”.

Lappeenrantalainen Ritva ”Ritu” Keränen sai kipinän valkonauhalaisten toimintaan kaupungin sosiaalisuhteiden aikanaan olleelta Sirkka Ruohistolta, joka kaiketi näki Ritvassa lähimmäistä auttavan toiminnan ihmisen.

– Lähdin kulkemaan vain hänen kaverinaan ja niin sain ensimmäiset opit ja asiat häneltä. Sitten myöhemmin yh-

teisön tietoja ja asioita opasti minulle Rääkkösen Salme. Tämä tapahtui siellä 1990-luvun alkuvuosina. Lähdin vain rohkeasti mukaan ja siitä se alkoi. Salmen kautta tutustuin moniin asioihin ja siten minusta tuli Lappeenrannan Valkonauhaosaston sihteeri, kertoo Ritva Keränen kun kysyn häneltä että kuinka hänestä tuli valkonauhalaisten. Ehkä se, että olen ollut ihan täysiraitis syntymästäni saakka, kiinnosti myös vanhempia järjestön toimijoita.

Lappeenrannan valkonauhalaisten tekivät Ritvan toi-

Lappeenrantalainen Ritva Keränen lähti aikanaan rohkeasti mukaan Valkonauhan toimintaan. Heikkomman auttaminen ja lähimmäisestä huolta pitäminen ovat olleet Ritvan pitkäaikaisen puurtamisen periaatteita käytännön työssä.

minnassa oloaikoina muun muassa käyntejä Pulsan päihdeasuntolaan ja järjestivät ihmisuhteiden hoitamiseen tarkoitettuja koulutustapahtumia. Hänen aikanaan alkoivat järjestön laitospöytäkirjat lappeenrantalaisissa vanhusten palvelutaloissa. Järjestön koulutustapahtumat olivat perheleirejä, seminaareja ystävyydestä ja häpeän kohtaamisesta. Seurakunnan kanssa yhteistyö diakoniatöiminnassa ja toimipaikkojen järjestelyissä sujui kitkattomasti.

Liiton hallituksessa yli kymmenen vuotta

Ritva Keränen on auttavainen ja palvelun haluinen valkonauhalaisten. Vaikkei hän halua tehdä numeroa itsestään, niin kanssaisaret tuntevat hänet hyvin napakkana, mut-

ta ihmisläheisenä ja luotettavaana sekä määrätietoisena toimijana. Ritvasta tuli Lappeenrannan osaston puheenjohtaja Salme Räikkösen jälkeen vuonna 2002. Siitä tämän järjestötoiminnan puurtajan toiminta eteni Valkonauhaliiton hallitukseen, jossa hän toimi kymmenen vuotta.

– Se oli hyvä näköalapaikka Valkonauhan valtakunnallisiin asioihin. Liiton pääsihteerinä oleva **Eskelisen Irja** on niin valo- ja vetovoimainen ihminen ja lähimmäinen, että hänen auttamisekseen halusin toimia ja tehdä mihin vain pystyin, sanoo Ritva Lappeenrannan asunnon kesäisen kahvipöydän keskusteluissamme.

– Pääsihteerin työllä ja toiminnalla on ollut iso merkitys liittomme hyvän yhteishengen

luojana ja luottamuksen tekijänä, jonka haluan tässä vilpittömästi todeta, jatkaa Ritva.

Ritvan mieleen on jäänyt yhtenä isompina asiana hänen puheenjohtajakaudeltaan Lappeenrannassa pidetyt valtakunnalliset Valkonauhaliiton Koulutus- ja neuvottelupäivät 2000-luvun alkupuolella.

– Se oli iso ja mielenkiintoinen tapahtuma meille paikallisille toimijoille, muistelee Ritva.

”Puunpilkoja” Puumalan Kurensalosta

Lappeenrantalainen Ritva on tällä hetkellä kahden paikkakunnan asuja. Suurimman osan vuodesta hän asuu ystävänsä kanssa Puumalan Kurensalon saarella jossa luonto ja kaikki siihen liittyvä on lähellä Ritvan elämäntapaa.

Hän pitää ulkona olemisesta ja tekee ihan oikeita fyysisiä töitä vapaa-ajanasunnolla. Polttopuiden pilkkominen on Ritvan bravurinumero hyötyliikunnassa. Kehon karaistusta hän saa joka aamuisella aamu-uinnilla mökkilaiturilta. Ja uskokaa tai älkää, tämä tapahtuu myös talvisin rannan avannossa.

Ritva on ajanut vuosia Puumalan ja Lappeenrannan väliä Valkonauhatoiminnan puurtajana kokouksiin ja asioiden hoitoon. Matkaa yhteen suuntaan tulee noin 120 kilometriä.

– Vain kelirikko tuo meidät joksikin aikaa syksyisin ja keväisin tänne kaupunkiasuntoon, sanoo Ritva.

KEIJO MARTIKAINEN

PIRJO ALATALO

Vas. Ritva Keränen, Kaarina Piiparinen ja Elli Martikainen.

Terveiset Lappeenrannasta

Lappeenrannan Valkonauhat järjestivät matkan Parikkalan Oronmyllylle katsomaan kesäteatterinäytelmää Kodittomat (käsikirjoittajat Arto Myllärinen ja Teuvo V. Riikonen). Meitä oli matkassa 19 innokasta ja perillä Parikkalassa saimme nauttia näytelmästä kauniissa aurinkoisessa illassa.

Terveisin
PIRJO ALATALO
puh.joht.

Lappeenrannan Valkonauha ry

Vanhukset tarvitsevat luotettavan läsnäolijan

Lappeenrantalainen kotihoidon ohjaaja **Pirjo Alatalo** avaa toimistosaan tietokoneen päätteen ja tarkistaa asiakkaansa maksupäätöksen, että kaikki on oikein ennen kuin lasku lähtee. Näitä maksupäätöksiä hän tekee työssään päivittäin kymmeniä. Myös asiakkaiden käyttämät taksiseteleiden myöntämiset kuuluvat Pirjon nykyiseen työhön. Tietokoneen lisäksi puhelin on hänen päivittäisenä työkaluna kun asiakkaiden ja muiden yhteistoimijoiden kanssa keskustellaan. Pirjo Alatalon työn alueena on kaakkoissuomalaisen Etelä-Karjalan Sosiaali- ja terveystieteiden alue, Eksoten alue. Alue käsittää yhdeksän kuntaa. Hänen toimipisteensä on Iso-Apun palvelukeskus Lappeenrannan Kauppakadulla. Ihmisten auttamiseen liittyvä työ on aina ollut hänen sydäntään lähellä.

Valkonauha-toimintaan Pirjo tuli tänä keväänä kun hänet valittiin Lappeenrannan osaston puheenjohtajaksi. Valinta oli perusteltu ja yksimielinen. Pirjo tunnetaan työssään osaavana ja ahkerana tekijänä jonka tekemisissä on sydän mukana.

KEIJO MARTIKAINEN

”Inhimillisyyttä ei saisi kadota tekniikoiden tieltä”, sanoo lappeenrantalainen Pirjo Alatalo.

Pirjo kaipaa nykyisessä työssään ihmisten inhimillisyyden kohtaamisia palveluja annettaessa. Tieto- ja muu tekniikka on tullut työhön ja kohtaamiset jäävät vähiin. Ovet avataan puhelimitse. Ajat tilataan puhelimitse ja maksupäätökset tehdään tietokoneohjelmaan syötettyjen tietojen perusteella.

”Ihminen on kuitenkin kokonaisuus ja peräänkuulutan hänen kohtaamistaan keskustellen vaikka ilmoista. Vanhus voi paremmin, jos hän tuntee että häntä kuunnellaan edes hetki, eikä vain tehdä teknisesti ja nopeasti lääke- tai ruokapalvelu. Työ ja alueet ovat

kuitenkin muuttuneet vuosien kuluessa. Hieman hirtehtisesti voisi sanoa, että ennen tehtiin kodinhoidollisia töitä. Nyt tehdään vain hoidollisia töitä”, tiivistää Pirjo työnsä muutoksista.

Aloitti saunottajana

Pirjo Alatalo aloitti koti- ja vanhusten hoitoon liittyvät työnsä kotiaavustajana saunottajana vuonna 1979. Sen jälkeen hänestä tuli kodinhoitaja ja syksyllä 1983 johtava kodinhoitaja. Pirjo haluaa hetken muistella sitä kenttätyötä tekevän kodinhoitajan työtä ja sen muuttumista vuosikymmenien varrella.

”Ennen tehtiin perheissä ja ihmisten kotona lähes kaikki kotiin liittyvät työt; pestiin pyykit, laitettiin ruuat, siivottiin, käytiin kaupassa, leivottiin ja hoidettiin lapset. Työ oli kaikkea sitä mitä perheessä tehtiin kun apua tarvittiin esimerkiksi äidin sairastuessa.

Pirjolla oli kotihoidon ohjaajana ensin omat alueet ja omat työntekijät. Hän toimi tuolloin esimiehenä. Alueella oli myös omat, tutut asiakkaat. Nyt ei enää ole. Muutoksen tuulet alkoivat sitten 1990-luvulla.

Tuli atk ja uusi tekniikka sekä uudenlainen ajattelu koko kodinhoitotyöhön. Nyt tehdään sitten kuntouttavaa kodinhoitoa jonka ideana on, että ikäihmisten asumis-

ta tuetaan omassa kodissaan tai kodinomaisissa olosuhteissa mahdollisimman pitkään. Asiakkaan tulisi olla itse mukana ainakin osassa kuntoutumisen toimissa”, sanoo Pirjo.

Pirjo Alatalo otti muutoksen myllerryksessä rohkeasti vastaan työhön liittyvän tietokoneen käytön ja opasti siihen myös muita. Myöhemmin hän perehtyi laajan ja monialaisen tietokoneohjelman kotihoidon ohjelmaosaan ja toimi sen toisena pääkouluttajana.

Innokas vapaa-ajan toimija

Kotihoidon ohjaajan työn vastapainona Pirjo Alatalo on ahkera käsityöläinen. Hän nyp-lää, ompelee ja virkkaa paljon. Lisäksi hän laulaa kuorossa ja

lukee paljon. Hän on pitänyt yli 30 vuoden ajan pyhäkoulu lapsille ja toiminut nuorten parissa muun muassa Rajan Nuoret ry:n puheenjohtajana yhdentoista vuoden ajan.

”Käsitöistä ja erityisesti nyp-läyksestä tykkään”, sanoo Pirjo harrastuksistaan.

Pääkaupunkiseudulla asuvat lapsien perheet saavat myös osansa mummon ahkeruudesta, sillä Pirjo auttaa heitä lasten hoidon lisäksi vaikka koirien hoidossa. Näiden kaikkien lisäksi hänellä riittää aikaa tärkeäksi kokemalleen Valkonauhatyölle.

KEIJO MARTIKAINEN

Kutsu

Turun Valkonauha viettää yhdistyksen 120-vuotisjuhlaa lauantaina 19.11.2016 klo 11–15 juhlaseminaarin merkeissä.

Seminaarin teemana on **Myönteinen tunnistaminen** ja kouluttajana psykoterapeutti **Pekka Larkela**. Juhlaseminaari järjestetään yhdistyksen uusissa toimitiloissa Läntinen Pitkäkatu 33, 2.kerros, 20100 Turku / Lounatuulet Yhteisöotalo ry.

Ilmoittautumiset **12.11.** mennessä
puheenjohtaja Pirkko Larkela 0400-178 002,
pirkko.larkela@hotmail.fi sekä
sihteeri Päivi Pennanen 0440-251 051,
mappapennanen@gmail.com

LÄMPIMÄSTI Tervetuloa tutustumaan tiloihin ja jakamaan iloamme 120-vuoden taipaleesta!

Suomen Valkonauhaliiton

JÄSENKOULUTUSPÄIVÄ JA SYYSKOKOUS 15.–16.10.2016

Jäsenkoulutuspäivä 15.10.2016 Kartanokylpylä Kaisankodissa Espoossa

15.10.2016 järjestetään Espoossa sijaitsevan Kaisankodin tiloissa jäsenkoulutuspäivä, jossa keskitytään mm. vapaaehtoistyöntekijöiden jaksamiseen, vapaaehtoisjärjestön johtamiseen sekä yhdistyksen toimintaan vaikuttaviin ryhädynamiikan ilmiöihin. Kouluttajana on kasvatustieteiden tohtori **Leila Märkjärvi**. Kaisankodin osoite on Bodomintie 37, 02740 Espoo. Järjestämme lauantaina 15.10. aamulla yhteiskuljetuksen Kaisankotiin. Paluukuljetus Helsinkiin on sunnuntaina 16.10. syyskokouksen jälkeen. Hinta täysihoidolla 2 hengen huoneessa 130 euroa/henkilö ja 1 hengen huoneessa 155 euroa/henkilö. Maksut laskutetaan osanottajilta päivien jälkeen.

Suomen Valkonauhaliiton syyskokous pidetään sunnuntaina 16.10.2016 klo 13.00 Kartanokylpylä Kaisankodissa.

Ilmoittautumiset yhteiskuljetukseen ja päiville liiton toimistoon **7.10.2016** mennessä 09-1351 268.

TERVETULOA!

OHJELMA

15.10. LAUANTAI

Klo 9 Helsingin Turistibussi Oy:n tilausbussi lähtee Helsingistä Mikonkadun tilausbussipysäkiltä
Klo 9.40 Saapuminen Kalliolan Klinikalle Kauniaksiin (Kylpylätie 19, 02700 Kauniainen)
Klo 9.45–10.40 Kalliolan klinikan työntekijän infot lapsiperheiden kuntoutuksesta sekä peruskuntoutuksesta
Klo 10.45 Matka jatkuu Kaisankotiin (Bodomintie 37, Espoo)
Klo 11.00 Lounas seisovasta pöydästä
Klo 12.00 Syysneuvottelupäivien avaus, puheenjohtaja Salme Elo
Klo 12:10 **KTT Leila Märkjärven** vetämä koulutus alkaa ja jatkuu päivälliseen asti
PÄIVÄKAHVI SOVITTUNA AIKANA, KAHVITAUOLLA MAJOITTUMINEN
Klo 17:30 Päivällinen seisovasta pöydästä
Päivällisen jälkeen kuntosali, sauna- ja allasosasto käytössä klo 20 asti
Klo 20.30 Iltapala ja yhteinen iltahetki

16.10. SUNNUNTAI

Klo 8:00–10:00 Buffetaamiainen
Klo 10:15–11:15 Ulkoilua ja hiljentymistä luontopolulla tai sisätiloissa
HUONEIDEN LUOVUTUS
Klo 12:00 Lounas noutopöydästä
Klo 13:00 Liiton syyskokous
Klo 16:00 Paluukuljetus Helsinkiin

Lauantain tutustumiskohteenme Kalliolan klinikka tarjoaa kuntoutusta päihderiippuvaisille ja heidän läheisilleen. Klinikka on erikoistunut työelämän päihdeongelmien hoitoon ja tekee tiivistä yhteistyötä työpaikkojen ja työterveyshuollon kanssa. Tiiviin kuntoutusjakson aikana asiakas asuu Kalliolan klinikan tiloissa. Klinikkan palvelut perustuvat Minnesota-malliin, joka kehitettiin USA:ssa noin 60 vuotta sitten. Kalliolan klinikka muutti uusiin tiloihin Kauniolan sairaalan yhteyteen tammikuussa 2016.

Terveiset maailmanliiton kokouksesta!

Valkonauhan maailmanliiton (WWCTU) kansainvälinen kokous pidettiin Kanadan Ottawassa 18.–24.8. Suomesta kokoukseen osallistuivat musiikkiterapeutti **Taru Koivisto** ja pääsihteeri **Irja Eskelinen** maailmanliiton maksamina ja **Anna-Mari Laine** omakustanteisesti.

Kokouksessa oli edustettuna 23 maata ja osanottajia oli 145. Suurimmat ryhmät tulivat Kanadasta, Yhdysvalloista ja Etelä-Koreasta. Kokouksessa hyväksyttiin kuusi julkilausumakomitean etukäteen valmistelemaa julkilausumaa.

Julkilausumien laadinnasta vastasi Suomessa WWCTU:n julkilausumakomitean jäsen **Anneli Klemetti** sekä lisäksi WWCTU:n kristillisen työn osaston johtaja Irja Eskelinen. Vielä joitakin päiviä ennen kokouksen alkua komitean puheenjohtaja **Sarah Ward** pyysi Anneli Klemettiä laatimaan nettikiusaamista koskevan julkilausuman jo aikaisemmin laadittujen viiden julkilausuman lisäksi. Muut julkilausumat käsittelivät ponnisteluja perheväkivallan vähentämiseksi ja kriminalisoimiseksi, työtä rauhan hyväksi ja kansakuntia erotta-

vien raja-aitojen purkamiseksi, ponnisteluja ihmiskaupan uhrien auttamiseksi ja ihmiskauppaa ylläpitävien tahojen saamiseksi vastuuseen teotaan, tiedotusta raskaudenaikeisen alkoholin käytön riskeistä ja FASD-tietoisuuden lisäämistä (FASD eli fetal alcohol spectrum disorders tarkoittaa alkoholin aiheuttamien sikiövaurioiden laajaa kirjoa) sekä jatkuvaa työskentelyä raittiiden elämäntapojen vahvistamiseksi yhteiskunnassa.

Taru Koivisto piti kokouksessa luennon ja työpajan musiikkiterapiasta saaden innos-

Esittelyteline muistutti, että "Sinua tarvitaan valkonauhan työssä".

tuneen ja positiivisen vastaanoton. Irja Eskeliselällä oli ohjelmassa mm. oma raporttiosuutensa kristillisen työn kordinoinnista sekä tehtäviä avajaisissa sekä ehtoollisjumalanpalveluksessa. Anna-Mari Laine piti rukoushetken ja kaikki suomalaiset esittelivät maiden "kykyillassa" liiton uusia materiaaleja "kukkahattutädeiksi" sonnustautuneina.

Kokouksessa valittiin uudet virkailijat ja Suomesta hallituksen 3. varapuheenjohtajaksi valittiin Irja Eskelinen ja sosiaalisen palvelun osastonjohtajaksi Anna-Mari Laine. Muut kolme varapuheenjohtajaa tulevat Etelä-Koreasta, Uudesta Seelannista ja Guatemalasta. Maailmanliiton puheenjohtajana jatkaa norjalainen **Margaret Ostenstad**.

Tietoja kokouksen ohjelmasta, luennoista ja myös kuvia löytyy maailmanliiton kotisivuilta www.wwctu.org niin pian kuin kotisivuja ehditään päivittää.

IRJA ESKELINEN

Vas. Anna-Mari Laine valittiin WWCTU:n sosiaalisen palvelun osastonjohtajaksi.

Vas. Guatemalan Valkonauhan edustaja ja Mona Cooper Kanadan Ottawasta.

IRJA ESKELINEN

Taru Koiviston työpaja ja esitelmä musiikin käytöstä auttamistyössä sai hyvän vastaanoton. Istumassa Margaret Ostenstad ja Desiree Lanigan.

Kanadan valkonauhan puheenjohtaja Jean Freeman.

IRJA ESKELINEN

INGRAM PUBLISHING

SOTE-UUDISTUS valmistuu

Uudistusta on odotettu ja siitä on paljon keskusteltu. Pitkään valmisteltu sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteiden uudistus liikahti eteenpäin kesäkuun lopussa (29.6.2016), kun hallitus sai valmiiksi ja julkaisi 600-sivuisen lakiluonnoksen ns. palvelujen järjestämislain.

Mikä muuttuu ja milloin? Näitä kysymyksiä on esitetty uudistuksen valmistelun aikana. Miten on nyt? Sosiaali- ja terveyspalvelujen tulevaisuus kiinnostaa niin palvelujen käyttäjiä kuin palvelujen järjestäjiä.

Yli kymmenen vuoden ajan on ollut muutostavoitteina luoda sosiaali- ja terveydenhuollolle yhtenäiset rakenteet ja saada taloudellisesti kestävä pohja palvelujen toteuttamiselle. Nyt esitetty uudistus on laajuudessaan kansallisesti lähihistorian suurimpia ja herättää kansainvälisestikin kiinnostusta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on pää tavoitteena edistää ihmisten hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, osallisuutta

ja sosiaalista turvallisuutta. Erilaiset selvitykset, tutkimukset ja tilastot sekä palveluiden käyttäjien kokemukset ovat tuoneet esiin, että palveluiden saatavuudessa, kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumisessa on ongelmia ja terveyserot sekä palveluiden kustannukset kasvavat. Hyvinvoinnin tavoitteet eivät toteudu odotetusti. Palvelurakenteet ovat hajanaisia. Näihin ongelmiin etsitään sote-uudistuksessa ratkaisuja.

Jo vuonna 2005 käynnistyi ns. Paras-hanke – Kunta- ja palvelurakennemuudistus. Tavoitteena oli tuolloin varmistaa laadukkaiden palveluiden saatavuus koko maassa sekä saavuttaa elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä kuntarakenne.

Tarkoituksena oli uudistaa kuntarakennetta, palveluiden rakennetta, tuotantotapoja ja organisointia. Hanke keskeytyi ministeri Virkkusen toimesta.

Kuitenkin Paras-hanke toi uusia palveluratkaisuja ja lisäsi yhteistyötä. Voidaan ehkä sanoa, että sote-uudistuksen alkua on vuonna 2006 Paras-hankkeen myötä tapahtuneet muutokset.

Mitä sote-uudistus muuttaa?

Uusi sote- ja aluehallintouudistus on suurimpia Suomessa koskaan tehtyjä hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia. Muutos koskettaa satojen tuhansien ihmisten työtä ja kaikkien kansalaisten palveluja. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus, ohjaus ja verotus muuttuvat. Uudistuksella tavoitellaan 3 miljardin euron säästöjä.

Sote-uudistus antaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen rakenteille uudet perustat. Tämä tarkoittaa muun muassa että nykyisen lähes kahden sadan erilaisen sote-organisaation sijaan järjestämistä vastuu siirtyy kahdeksalletoista (18) itsehallintoalueelle (entiset maakunnat).

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntien (itsehallintoalueiden) perustamisen lakiluonnokset on tarkoitettu saadaan vuoden 2016 aikana Eduskunnan käsittelyyn. Näiden lisäksi uudistuksesta seuraa muita lainsäädännön muutoksia.

Järjestämistä vastuu siirtäminen kunnilta maakunnille on suuri muutos. Vasta uudistuksen toteutumisen myötä voimme arvioida, miten kansalaisten palvelujen yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus palvelujen saamisessa paranee ja miten tavoite hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiseksi onnistuu ja miten kustannuskehitys jatkuu.

Uudistuksen ytimessä on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integraatio eli yhteensovittaminen. Tavoitteena

on saada sujuvat palveluketjut ja monipuoliset palvelut, joissa on mukana julkinen, yksityinen ja kolmas sektori palvelujen tuottajana. Asiakkaiden tarpeisiin perustuvalla palvelujen yhteensovittamisella on tarkoitus saada mahdollisimman vaikuttavia, oikea-aikaisia ja oikeassa paikassa annettavia palveluita. Tämä edellyttää mm. ICT-palvelujen kehittämistä tavoitteena hyvä tietointegraatio. Asiakaskeskeisen integraation ja monipuolisten palvelujen toteutuminen riippuu lain toimeenpanosta ja järjestäjän ohjauskeinoista.

Uudistuksen valmistelun viime metreinä on paljon puhuttu valinnanvapaudesta. Sote-uudistuksessa on tavoitteena luoda uusi suomalainen malli. Hallituksen ehtona on, että sen pitää tarjota aitoja mahdollisuuksia myös kolmannelle sektorille. Palvelujen hankkimisvälineiksi on esitetty palveluseteleitä ja henkilökohtaista budjettia, jotka tukevat valinnanvapautta, asiakaslähtöisyyttä ja joustavuutta palvelujen saannissa.

Kolmannen sektorin vapaaehtoistyössä mukana olevana iloitsen suuresti siitä, että Sipilän hallitusohjelmassa korostetaan muiden ohella myös kolmannen sektorin merkitystä palvelun tuottajana. Maakunnille on annettu haaste sote-palvelujen monipuolistamiseksi ja valtioneuvoston tulee varmistaa, että yksityinen ja kolmas sektori vastaavat tietystä vähimmäismäärästä sote-palvelutuotannosta. Kolmas sektori on siis yksi toimija ja yhteistyökumppani julkisen ja yksityisen toimijatahon kanssa sote-rakenteessa, kun tavoitellaan kustannusten hallintaa ja vaikuttavuutta ja erityisesti asiakaslähtöisyyttä. Mielestäni järjestöissä on osaamista, joka tukee asiakasnäkökulman vahvistamista esimerkiksi vertaistukipalvelu ja kokemusasiantuntijuus. Järjestöissä toimivien tuleekin tunnistaa ja arvioida, miten järjestöjen toiminnalla tuodaan lisäarvoa ja

PIA SOIDINMÄKI

Tampereen Valkonauha ry:n varapuheenjohtaja, sosiaalineuvos Leena Rauhalan yhdistyksen kesäretkellä 21.5. Kurun Lähdekorven leirikeskuksesta pitämä alustus SOTE – saadaanko lisää hyvinvointia? Kuvassa Tampereen yhdistyksen jäseniä ja muita osanottajia.

tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä laatua sote- palvelujen toimivuuteen asiakkaan arjen näkökulmasta.

Uudistuksen tässä vaiheessa on vaikea arvioida valinnanvapauden ja säästöjen todellisia seurauksia ja toteutuksen onnistumista. Avoin kysymys on myös miten painokkaasti on mukana mielenterveys- ja päihdetyön ennaltaehkäisevät palvelut ja niiden kehittäminen ja miten vanhushpalveluista esitetty noin 1 miljardin euron säästö voidaan toteuttaa.

Sote-uudistus ja järjestöjen toiminta

Kunnat ja Raha-automaattiyhdistys ovat tukeneet järjestöjen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä avustusrahoihin. Keskeinen kysymys on muutaako sote-uudistus järjestöjen toiminta-avustusten organisointia tulevaisuudessa. Sote-uudistuksen projektinjohtaja Tuomas Pöystin mukaan: ” Jos järjestön työ on yleistä hyvinvointityötä, sen tukeminen on kunnan tehtävä. Uudistuksen jäl-

keenkin kunnille jää vastuu terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistyöstä.”

Järjestöjen tehtäväkenttä on laaja ja rajapintoja syntyy. Tiedämme myös, että monet kansalaisjärjestöt tekevät monipuolista vapaaehtoistyötä ja ennaltaehkäisevää työtä sekä luovat toiminnallaan yhteisöllisyyttä sekä ihmisten osallistamista yhteiskuntaan.

Hallituksen 6.4.2016 tekemän linjauksen mukaan tarvitaan vahvaa valtion ohjausta, jotta muodostuu järkeviä ratkaisuja ja vältetään päällekkäisyyksiltä. Mielestäni on tärkeä keskustella yhteiskunnallisten yleishyödyllisten ja voittoa tavoittelemattomien yhdistysten roolista uudessa sote-rakenteessa. Yhdistyksiä ohjaavat säännöt ja yhdistysten aatteellinen perusta ja arvot.

Valkonauhayhdistys perustaa toimintansa kristillisiin arvoihin ja kristilliseen uskoon. Toiminta on avointa kaikille, kaikkien ihmisarvoa kunnioitetaan, apua ja tukea annetaan kaikille, erityises-

ti heikommassa tilanteessa olevalle. Auttamisessa ja tukemisessa on lähtökohtana ja arvona aito välittäminen ja läsnäolo ihmisen arjessa.

Onko meillä tilaa tai paikkaa suuressa sote-uudistuksessa? Mielestäni tärkeää on, että järjestöt itse oman toimintansa tuntien arvioivat, mitä uusia kysymyksiä sote- uudistus tuo järjestöjen toiminnan suunnitteluun ja strategioihin. Muutostilanteet ovat vaiheita, jolloin on mahdollisuus jäsentää ja kirkastaa oman toiminnan missiota ja visiota.

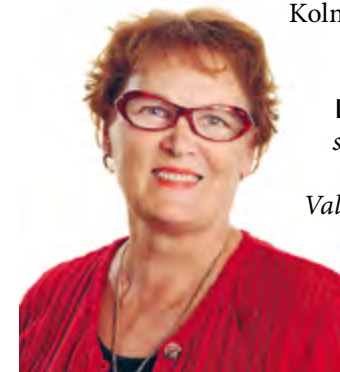
Yhteenvedo sote-uudistuksesta

- perustetaan 18 maakuntaa (itsehallintoaluetta)
- muodostetaan viisi yhteistyöaluetta nykyisten erityisvastuualueiden pohjalta (erva-alueet)
- sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnille 1.1.2019.
- hallituksen esitykset sote-järjestämislaki ja maakuntalaki eduskunnan käsittelyyn 11/16
- sote-järjestämislaki ja maakuntalaki voimaan 7/17
- henkilöstön siirrot liikkeenluovutuksen periaattein ja hyvän henkilöstöpolitiikan mukaisesti
- sote-palvelut yhdistetään kaikilla tasoilla asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi (asiakaskeskeinen palveluintegraatio)
- peruspalveluita vahvistetaan
- monikanavainen rahoitus yksinkertaistetaan
- ihmisten valinnanvapautta palveluissa lisätään
- hallituksen esitykset valinnanvapauden laajentamisesta ja rahoituksen yksinkertaistamisesta eduskuntaan 2/ 2017

- päällekkäisyydet aluehallintoviraston (Avi, Valvira) ja keskusvirastojen kanssa puretaan, valvonta siirtyy yhdelle taholle
- henkilöstöä ei keskitetä yhteen toimipisteeseen

Lopuksi

Lakiluonnos sote-uudistuksesta tarjoaa mahdollisuuden hillitä menojen kasvua ja tiukentaa talousohjausta. Tässä vaiheessa jää avoimeksi, miten toteutuu 3 miljardin euron säästötavoite. Palveluiden käyttäjänä olen huolissani säästötavoitteesta ja ajattelen, että moni erityisesti heikommassa asemassa oleva kysyy saanko palveluja, kun niitä tarvitsen. Tärkeä kysymys on lähipalveluiden saatavuus. Ajattelen, että palveluissa hoitoketjujen toimivuutta parantamalla ja palveluiden monipuolisuutta lisäämällä ja toimintatapoja uudistamalla saadaan aikaan säästöjä, ei siis vain leikkaamalla palveluita. Tarvitaan vaikuttavia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytänteitä ja ehkäisevän työn ammatitiosaamista ja vapaaehtoistyötä. Säästöjä syntyy asiakkaan hyvinvoinnista, osallisuudesta, aktiivisuudesta kansalaisena ja kansalaistoiminnasta. Ihmisestä on kysymys, ei vain järjestelmästä.

Kolmatta sektoria tarvitaan!

LEENA RAUHALA
sosiaalineuvos
Tampereen
Valkonauha ry:n
varapuheenjohtaja

Saman virran yhdistämiä

Jokilaiva lipuu Seineä pitkin niin verkkaisesti, että on aikaa rauhassa tarkastella rantabulevardeilla päiväänsä viettäviä pariisilaisia. Poninhäntäpäinen nuori mies istuu puun varjossa kumartuneena kirjansa ääreen. Vastarannalla kokonaan sinisiin pukeutunut mies on kääntynyt kohti seinämuuria soittamaan viuluun. Mies ja kaksi naista – nuoria kaikki – ovat levittäneet muovikassissa kantamansa eväät rantavallin kaiteelle ja istuvat piknikillä.

Kun laiva kulkee jälleen yhden sillan ali, varjossa sillan alla saattaa nähdä penkillä pitkällään nukkuvan keski-ikäisen miehen. Hänen yläpuolelleen seinälle joku on kirjoittanut: ”Voimme olla sankareita vain päivän kerrallaan.”

Paluumatkalla laiva kulkee lähempänä oikeaa rantavallia. Ruskeaksi paahtunut lihaksikas mies uimahoususillaan katselee kävelybulevardia lähestyvää nuorta naista. Iäkäs pariskunta on istahtanut

lepäämään sillan katveeseen ja nauttii eväitään. Mies puun varjossa kaivaa taskustaan savukkeen ja sytyttää.

Eri-ikäisiä, erivärisiä, maapallon eri puolilta kotoisin olevia ihmisiä. Verkkaan kulkeva virta yhdistää hetkeksi jokilaivan matkustajat ja rannalla päiväänsä viettävät kuin huomaamatta samaan joukkoon.

Ihmisiä hetkeksi yhdistävä, hiljaa virtaava joki tuo mieleen maailmanlaajan kirkon lakkaamattoman rukouksen.

Kristikunnan yhteinen rukous on kuin todellisuuden läpäisevä näkymätön virta, johon saattaa hetkeksi liittyä, istua rannalla, kahlata, kellua mukana ja nousta jälleen rannalle jatkamaan matkaa.

Oma rukoukseni ei luo rukousta. Pikemmin rukoukseni liittyy jo valmiina olevaan rukouksen virtaan. Niin kuin uimaan oppii uimalla, samalla tavalla rukoilemaan oppii rukoilemalla. Pitkään rukous saattaa tuntua ponnistelulta. Ajatus harhailee, mieli ei tahdo viipyä läsnäolossa Jumalan edessä. Vähitellen mielen saattaa vallata oivallus siitä, että rukous ei ole vaivalloista ponnistelua, vaan pikemmin tyyntymistä, kuuntelemista Jumalan läsnäolossa.

Myös ulkoinen valmistautuminen rukoukseen saattaa auttaa alkuun. Kristinuskonkin perinteissä huomio on

kiinnitetty rukoilijan ja mieltiskelijän hengitykseen. Syvä, rauhallinen hengitys, jossa vatsa rentoutuu ja ilma pääsee täyttämään keuhkot kokomaan, auttaa meitä saamaan tuntuman itseemme erityisesti silloin, kun olemme levottomia.

Tasaantuneeseen hengitykseen voit yhdistää rukouksen tai hengellisen laulun, jossa on vain vähän sanoja. Isä meidän rukouksen jälkeen ohella tunnetuin lienee Jeesuksen rukoukseksi nimetty: ”Herra Jeesus Kristus, Jumalan Poika, armahda minua.”

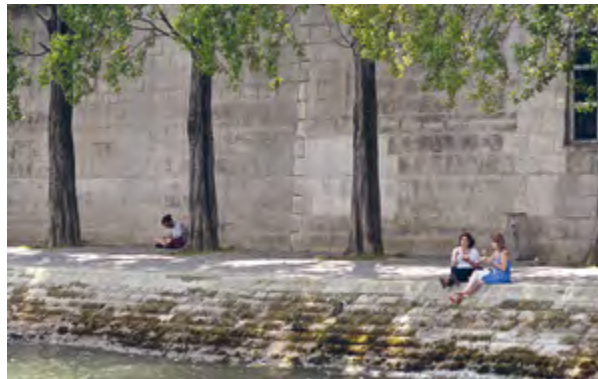
Jeesuksen rukoukseen liittyy neuvo: ”Tarkkaavaisuus on välttämättä pidettävä sydämen tienoilla ja rukouksen aikana on syytä hiukan säädellä hengitystä sanojen ajoituksen mukaan. Mutta tärkeintä on usko, että Jumala on lähellä ja kuulee. Lausu rukous ikään

kuin Jumalan korvan kuulua.” (*Jeesuksen rukous*, s. 144. Suom. Sirkka Anttila-Markkanen)

Apostoli Paavali toteaa: ”Myös Henki auttaa meitä, jotka olemme heikkoja. Emmehän tiedä, miten meidän tulisi rukoilla, että rukoilisimme oikein. Henki itse kuitenkin puhuu meidän puolestamme sannattomin huokauksin.” Henki rukoilee meissä silloinkin, kun oma rukouksemme on vaisua. Kenen puolesta voisit rukoilla tänään?”

JUHA TANSKA
kirkkoherra
Haminan seurakunta

Miten arvot elävät arjessa?

PIXABAY

”*Tehkää toisille niin kuin toivoisitte itsellenne tehtävän.*”

Millaisia ovat tämän päivän arvot. Kuka tai mikä ne määrittelee ja miten ne minun jokapäiväistä elämääni koskettavat.

Näyttää siltä, että kaikkialla ympärillämme, lähellä ja kaukana, meno on kaikin tavoin yhä kovempaa. Tarkemmin miettien on joskus todella vaikeaa löytää siitä mitään varsinaisia arvoja. Jos ja kun tarkoitamme arvoilla jotakin mielestämme hyvää, oikeudenmukaista ja inhimillistä. Juuri siksi on arvoista puhuttava ja näytettävä, mitä ne arjessa tarkoittavat.

Jokaisella ihmisellä on lapsuudesta alkaen elämänsä vaiheista johtuvia arvoja ja arvostuksia. Ne antavat parhaimmillaan turvaa ja vahvuutta hankalissa tilanteissa. Suorastaan pelottaa ajatus arvottomuudesta, jos sillä tarkoitetaan ihmisiä

taikka yhteiskuntia, joilla ei ole yhteisesti tunnustettuja arvoja.

Turha hurskastella ylenmääräisellä sanahelinällä. Sen näemme jokapäiväisessä elämässä. Varmaan jokseenkin kaikilla yrityksillä ja erilaisilla yhteisöillä on ns. yhteisesti määritellyt arvot. Parhaimmillaan ne ilmentyvät toiminnassa. Mutta, jos ajat tiukentuvat, ei enää näytäkään olevan varaa pitää kiinni arvoista. Kuitenkin juuri vaikeimmissa tilanteissa ja vaikeina aikoina ”arkipäiväiset arvot” pitävät elämää yllä.

Mieleen nousee hyvin yksinkertainen ohjenuora arkipäivän arvo-ohjeeksi. **Tehkää toisille niin kuin toivoisitte itsellenne tehtävän.** Ei sitä enää tarvitse uudelleen määritellä päiväkausia kestävässä konsulttien vetämissä työpajoissa. Sen kun vaan pistetään toimeksi! Toinen ohjenuora voisi olla: **Arvaa oma tilasi, anna arvo toisillekin.**

Viimeaikaiset uutiset kotimaasta ja maailmalta nostavat yhä uudelleen näkyville välinpitämättömyyden ja jopa suoranaisten julmuuden. Sen, ettei anneta arvoa ihmisen elämälle. Mennään ohi ja käännetään katse pois päin, jos toinen ihminen näyttää olevan hädässä. Ei välitetä hauraan vanhuksen hädästä, kun hän ilmeisesti tarvitsee apua. Kaahataan autolla vaarallista vauhtia viisveisaten toisista kulkijoista.

Maailmalta tulevat uutiset sodista, terroriteoista ja erilaisesta väkivallasta ovat ehkä kaukaisen tuntuisia. Kuitenkin ne kertovat suoraan tärkeän perusarvon – ihmisarvon – unohtamisesta. Uutiset tulevat silmiemme eteen televisiossa, netistä, lehdistä, sosiaalisesta mediasta. Turvattomuuden kokemukset lisääntyvät, kun ihmiset miettivät voisiko tämä tapahtua täälläkin

Puhutaan hyvästä arjesta. Se voi olla hyvinkin monenlaista. Ei suinkaan aina pelkkää päivänpaistetta ja hyvää oloa. Parhaimmillaan hyvään arkeen kuuluu myös kokemus siitä, että on arvostettu ihmisenä. Tämä kokemus voi tulla todeksi vain silloin, kun arvostamme ja tuemme toinen toisiamme jokapäiväisessä kanssakäymisessä. Elämä voi olla aineellisesti puutteellista, mutta rikasta elämyksistä.

Arkisessa elämässä, ihmisten kanssakäymisessä arvoja ei kukaan jatkuvasti mieli. Niiden todellinen omaksuminen näkyy käyttäytymisessä, työssä ja toiminnassa.

On puhuttava siitä, miten arvot tehdään osaksi arkea. Mitä tarkoittaa toisten ihmisten huomioiminen ja kunnioittaminen. Mitä tarkoittaa itsensä arvostaminen niin, ettei tarve elämäänsä huonoilla elämäntavoilla. Näiden asioiden oppiminen ja ymmärtäminen on ihan elämänmittainen tehtävä.

PIRKKO KARJALAINEN,
YTL, toiminnanjohtaja
emerita

Yhden vanhemman perheiden haaste on kohonnut pienituloisuuden riski

Veeti on 7-vuotias ekaluokkalainen. Tänäpäin Veeti on yksin kotona, sillä hänen äitinsä lähti läheisen kaupan kassalle väliaikaistoihin klo 17 ja palaa vasta klo 22 jälkeen. Veetin luokkaveri Ville on kutsunut koko luokan syntäreille sisäleikkipuistoon. Mutta Veeti päätti jäädä kotiin, sillä hänen äidillään ei ole rahaa ostaa synttärilahjaa Villelle. Vielä kalliimpaa olisi järjestää Veetille vastaava syntymäpäiväjuhla: 15 euroa kertaa 15 pojannaskalia.

Veeti olisi halunnut aloittaa rumpujen soiton. Soitin maksaa kuitenkin 800 euroa, eikä toimeentulotuki maksa lapsen harrastuksista ole kuin 170 euroa vuodessa. Äiti ei päästänyt Veetiä myöskään musiikkiopistoon; liian kalliit kausi-, soitin- ja esiintymismatkatkulut.

Veeti pelaa kännykkäpelejä yksin. Kohota äiti tulee ja tuo kaupasta haaleaa pizzaa.

Silloin oli todella niukkaa, kun äiti oli työtön ja hänelle tarjottiin tilapäistä kolmivuorotyötä hoivakodista. Äidin mielestä Veeti ei vielä pysty yöpymään yksin, joten hän kieltäytyi tarjotusta työstä ja sai karensin. Silloin käytiin hakemassa leipäjonosta leipää ja säilykkeitä. Onneksi mummi lainasi lopulta rahaa. Veeti yrittää olla mahdollisimman kiltti, ettei äiti hermostu.

Perheen pienituloisuuden vaikutukset lapseen

Perheen pienituloisuus saattaa johtaa lasten syrjimiseen, ryhmästä sulkemiseen ja kiusaamiseen. THL:n vuonna 1987 syntyneistä laaditun kohorttitutkimuksen mu-

kaan vanhempien pitkäaikainen toimeentulotukiasiakkuus oli yhteydessä lasten vähäisempään koulutukseen, mielenterveysongelmiin ja huostaanottoihin. Pienituloisen perheen lapset syövät todennäköisemmin epäterveellisemmin sekä liikkuvat vähäisemmin kuin muiden perheiden lapset. Talousongelmista kärsivät vanhemmat myös käyttivät kasvatuksessa enemmän rankaisuja ja vähemmän ohjausta, hyväksyivät useammin lapsen kurittamisen, menettivät helpommin malttinsa Pienituloisuuden on havaittu periytyvän Suomessakin, sillä edellä mainitun THL:n tutkimuksen mukaan pienituloisessa perheessä kasvaneella lapsella on suurempi pienituloisuuden riski aikuisena kuin muilla lapsilla.

Yhden vanhemman perheet ovat Suomen pienituloisimpia lapsiperheitä

Lapsiperheiden pienituloisuus koskettaa erityisesti yhden vanhemman perheitä. Sekä yhdenettä kahden huoltajan lapsiperheiden tulot ovat erkaantuneet koko maan keskitulosta vuoden 1990 jälkeen, mutta eri suuntiin. Kahden huoltajan talouksien kulutusyksikkökohtaiset tulot olivat 1990-luvulla keskimäärin vajaat 12 prosenttia ja 2000-luvulla reilut 13 prosenttia suuremmat kuin väestön keskitulo, mutta yhden

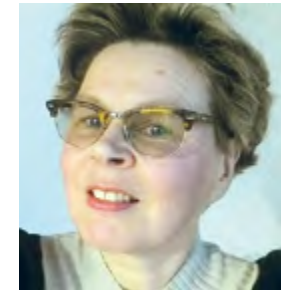

huoltajan talouksissa tulot olivat 1990-luvulla noin 90 prosenttia ja 2000-luvulla enää vain 83 prosenttia keskitulosta.

Kokopäivätyö suojaa yhden vanhemman perheiden pienituloisuudelta. Tärkeää olisi järjestää julkiset hoivapalvelut vastaamaan nykyisiä työmarkkinoita, jotta yhden vanhemman perheitä vaivaava hoivaköyhyys ei häiritse työntekoa.

HELJÄ SAIRISALO

Kirjoittaja on
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry:n toiminnanjohtaja.

Lähteet:

Forssénin, Ritakallion Yksinhuoltajaäitien moniulotteinen köyhyys Euroopassa julkaisussa Forssén, Haataja, Hakovirta (toim.) Yksinhuoltajuus Suomessa, Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 50/2009.

Kröger, Teppo Hoivaköyhyys yksinhuoltajaperheissä. Kenelle lastenhoito-ongelmat kasautuvat, julkaisussa Takala (toim.) Onko meillä malttia sijoittaa lapsiin, Kela 2005.

Lasten ja nuorten hyvinvointi Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineiston valossa (THL 52/2012)

Leinonen, Jenni Families in Struggle – Child Mental Health and Family Well-being in Finland During the Economic Recession of the 1990s: The Importance of Parenting. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2004.

Okkonen, Kaisa-Mari Suomessa toimeentulovaikeudet koettelevat erityisesti yksinhuoltajaperheitä, Hyvinvointikatsaus 1/2014, Tilastokeskus

KUVAT: HANNE NÄRHINSALO

Evakkovaellus

– tunnematka läpi muistojen ja sukupolvien

Miltä tuntuu paeta sodan jaloista ja jättää kotiseutu? Näissä mieteliäissä tunnelmissa valmistautui Suomen Valkonauhaliiton työryhmä, musiikin lehtori **Hanne Närhinsalo** ja musiikkiterapeutti **Taru Koivisto**, matkalle kohti tunteiden ja muistojen täyttämää päivää. 10. Evakkovaellusta ja Urjalan Karjalaseuran 70-vuotista taivalta vietettiin 9.7.2016 aurinkoisessa säässä Urjallassa. Paikalla oli noin 500 ihmistä, jotka muodostivat noin kuusi kilometriä pitkän vaellusväen. Evakkovaellus-tapahtuma, joka on alkanut Evakkolapset ry:n aloitteesta, on matka sekä henkilökohtaisiin muistoihin, yhteisöllisiin muistoihin että Suomen historiaan. Vaelluksen tärkein elementti ovat osallistujat, joista kukin tuo oman mausteensa tähän historiallistavaan ja osallistavaan tapahtumaan.

Talvisodan alkaessa vuonna 1939 lähes 420 000 karjalaista lähti evakkotielle, ja heidät saatiin asutettua vuoteen 1948 mennessä. Sodan seurauksena evakkoon joutuneet ihmiset asutettiin kaikki oman maan alueelle, ja tätä suomalaisten poikkeuksellisella tavalla toteuttamaa asuttamista pidetään yleisesti ainutkertaisena asiana maailmanhistoriallisesti. Vaikka evakko ei tarkoita samaa asiaa kuin pakolainen, joka joutuu jättämään oman maansa ja pakenemaan kokonaan toiseen maahan tai maanosaan, 10. Evakkovaellus herätti monenlaisia kysymyksiä. Olisiko meidän mahdollista ymmärtää paremmin muista maista ja kulttuureista tulevien pakolaisten kärsimystä ja tilannetta osallistumalla tämän kaltaiseen tapahtumaan? Voisiko tapahtumien yhteisöllinen musiikki ja historiallinen eläytyminen

auttaa nuorempia sukupolvia ymmärtämään tunnekuormaa, jota vanhemmat sukupolvet ovat kantaneet mahdollisesti vuosikymmenien ajan?

Ei-karjalaiset sukujuuret omaavana suosittelen evakkovaellusta myös muille kuin Karjalasta kotoisin oleville. Kauniit maisemat, vaikuttava pitkä jono kulkijoita, iloinen puheensorina ja evakkoajan varusteisiin pukeutuneet perheet jäivät kulkijan mieleen pitkäksi aikaa. Moni haastattamani Evakkovaellus 2016 -tapahtumaan osallistunut tulkitsikin tämän ei-poliittisen tapahtuman nykyajan rauhanmarssiksi. Mukavien muistojen lisäksi syntyy tarve ymmärtää ja pohtia monia askarruttavia, ristiriitaisiakin näkökulmia menneisyydestä, nykyisyydestä ja tulevasta.

TARU KOIVISTO

Lähteet:

Evakkolapset ry. Tiedot haettu 18.8.2016. www.evakkolapset.fi

Evakkovaellus. Tiedot haettu 18.8.2016. www.evakkovaellus.fi

Mäkelä, M. 2016. Evakkovaellukselle sonnustauduttiin ajan asuissa vähät tavarat kainalossa. Urjalan sanomat nro 28/2016, 14.7.2016.

Arkistotyötä

Suomen Valkonauhaliitossa

Suomen Valkonauhaliiton pysyvästi säilytettävää asiakirja-aineistoa vuoteen 2005 asti on luovutettu toukokuussa Kansallisarkistoon. Kansallisarkistoon on jo aiemmin luovutettu liiton aineistoa lähtien vuodesta 1905.

Arkistotyötä ohjasi omalta osaltaan Kansallisarkistossa jo olevan aineiston luokittelutiedot. Työ tehtiin yhteistyössä Kansallisarkiston yksityiskokoelmayksikön kanssa. Yksiköstä ylitarkastaja **Kentth Sjöblom** ja ylitarkastaja **Meri Puranen** olivat asiantuntijoina ja he muun muassa kävivät liiton toimistossa tutustumassa aineistoon ja neuvottelemassa luovutuksesta. Arkistotyöntekijän työohjeena

on muutoinkin aina paneutuminen työkohteen organisaation toimintaan, tehtäviin ja toiminnan historiaan. Lisäksi keskustelut toiminnasta ja tehtävistä muiden työntekijöiden kanssa ovat aina tärkeitä.

Asiakirja-aineiston luovutus-kuntoon saattaminen tarkoittaa karkeasti ottaen aineiston läpikäymistä, järjestämistä, seuloa ja luettelointia. Seuloavaihe tarkoittaa asiakirjojen arvonmäärittämistä, jos-

◀ **Hanna Salmi** arkistoa tutkimassa.

sa pysyvästi säilytettävät asiakirjat erotetaan määräajan säilytettävistä. Seuloa tuloksena asiakirjat joko säilytetään tai hävitetään. Luettelointi tarkoittaa säilytettävien asiakirjojen listaamista lajeittain, esimerkiksi pöytäkirjat, tiliasiakirjat, kiertokirjeet, jne. Luettelointi helpottaa asiakirjojen käytettävyyttä ja asiakirjakokonaisuuksien hahmottamista.

Arkistotyön aloitusvaiheessa ensin silmäilläään koko aineisto, sen määrä ja kunto. Valkonauhaliiton asiakirja-aineiston ensivaikutelma oli, että se on asianmukaisesti ja huolellisesti järjestettyä, koottua ja säilytettyä. Ensimmäisenä tarkoitettiin huomiota myös siitä, että asiakirjoja on aika paljon, ei tarvitse työskennellä kellaritiloissa, työ ei ole pölyistä, edessä on kiipeämistä ja kantamista, mielenkiintoiselta näyttää, arvioimaan työn takarajaa tuskin voin saavuttaa.

Nyt Kansallisarkistoon luovutettu asiakirja-aineisto käsitti 39 mappia, 8 erillistä arkistolaatikkoa ja mm. valkonauhalehden vuosikerrat. Kansallisarkistoon viemisen kannalta määrä tarkoitti täyttä henkilöautollista asiakirjamappia. Arkistotyön ja läpikäydyn aineiston kokonaismäärästä kertoo esimerkiksi se, että neljä isoa 240 litran tietosujalaatikkoa täyttyi hävitet-

västä aineistosta. Lisäksi oli luonnollisesti aineistoa, jonka saattoi poistaa tavalliseen paperinkeräykseen. Liitolle jäi vielä aineistoa, jota on syytä säilyttää ns. työkappaleina, vaikka säilytysmääräaika on kulunut umpeen. Esimerkiksi opinnäytetöiden tekijät, sukkututkimuksen harrastajat tai työtodistuksen kysyjät ovat mahdollisia tiedustelijoita.

Vanhon asiakirjojen kanssa saattaa tulla pohdintaa asiakirjan asiayhteydestä, päiväyksestä, onko asia loppuun käsitelty, mikä taho tämän teki tms. Joskus tällaista pohdintaa arkistotyössäni oli. Tilanteen pelasti pääsihteeriltä kysyminen. Oli asiakirja ja ihmettelyni mikä tahansa, niin liiton pääsihteerin tiesi ja muisti asiakirjan historian - yleensä saman tien. On syytä mainita, että monasti teimme konkreettisesti yhteistyötä hyllyillä ja paperien selailussa, kiipeilyssäkin. Toimistosihteerikään ei säästynyt kysymyksiltäni ja keskeytyksiltäni. Arkistotyöntekijä ilahtuu, kun aineisto yllättää ja löytyy jotain erityistä. Vanhat, käsinkirjoitetut asiakirjat ovat aina mielenkiintoisia. Valkonauhalyö on lähtökohtaisesti sellaista, että esimerkiksi saapuneissa kirjeissä on hyvinkin henkilökohtaisia tarinoita tai avunpyyntöjä. Tällaiset asiakirjat muistuttavat siitä, että yhdistystoiminnassa on ky-

se oikeista ihmisistä ja ihmis-kohtaloista eikä vain teksteistä papereissa.

Arkistotyön tarkoituksena ei luonnollisesti ole tirkistely ihmisten elämään. Tekstien lukeminen ei myöskään ole pääasia muuta kuin siltä osin, minkä menossa oleva työvaihe edellyttää. Arkistotyössä noudatetaan ammattieettisiä periaatteita työn aikana ja työn päättymisenkin jälkeen.

Nuorisoseman aineiston läpikäyminen kertoi hyvin paljon valkonauhalyö ydinperiaatteista ja liiton työntekijöiden asiantuntevuudesta. Tämäkin toiminnan asiakirja-aineisto on tutkimuksellisesti ja historiallisesti arvokas. Aseman aineistossa oli esimerkiksi 10 päiväkirja ja ajanvarausmappia. Oli pysähdyttävää havaita toteamaan, että vuodesta toiseen päiville merkityt asiakkaiden etunimet tarkoittivat jotakuta autetuksi tullutta nuorta.

Kurssien järjestäminen on valkonauhalyö omaleimainen toiminnan muoto. Kurssien ja erilaisten ryhmien aineistoa kertyi lopulta yhdeksän mappia vuosilta 1985–2005. Kurssi-ilmoitukset ja sisältörikkaat kurssiohjelmat saivat joskus aikaan viivettä työn tekemisessä, kun oli suuri houkutus paneutua kurssi-aiheisiin. Väijäämätön lop-

Vas. Irja Eskelinen, Hanna Salmi, ylitarkastaja Meri Puranen ja Juhani Eskelinen taustallaan Kansallisarkiston lastauslaiturille nostetut arkistolaatikot.

putulema oli ajatus, että kunpa minäkin olisin saanut olla mukana naisten päivillä, joulukahvilla tai vaikka Hiljaisilpäivillä.

Lehtileikkeitä aineistossa oli vuodesta 1971 lähtien. Eri puolilla Suomea ilmestyvien lehtien kirjoitukset konkretisoivat toimintaa omalta osaltaan. Kirjoituksissa kun on monasti kuvia työntekijöistä, niin asiakirjoissa vilhdelleet nimet tulivat tutuiksi kuvienkin kautta. Kuvien ilmaantuminen arkistoaineistoon näkyy myös vuosikertomuksien kuvissa ja muuttuvassa painatuksessa.

Liiton kurssien ja toiminnan toteuttamiseen tarvittavan rahoituksen määrästä saa hyvän kuvan, kun tietää, että pysyvästi säilytettävää aineistoa avustuksiin liittyen kertyi kahdeksan mappia. Avustuksiin liittyvää aineistoa oli jonkun verran vuodesta 1939 lähtien. Nämä vanhimmat avustasiakirjat hakemuksineen,

perusteluineen ja liitteineen oli osoitettu kirkkohallitukselle. Huomionarvoista on, että rahoituksen hankkimisessa on kautta historian käsitelty samantyyppisiä toiminnan realiteetteja ja taloudellisia edellytyksiä. Pelkillä mielipiteillä tai rahamäärän ilmoittamisella avustushakemuksia ei ole koskaan voinut laatia. Kansainvälisestä toiminnasta kertyi neljä mappia. Kansainväliseen toimintaan kuuluu Suomen Valkonauhaliiton järjestämä Euroopan seminaari Helsingissä vuonna 1997.

Arkistotyö yhdistystoiminnassa on erilaista kuin esimerkiksi työ julkisen viranomaisen organisaatiossa, jossa asiakirjat ovat usein määrämutoisia ja tekstit toistuvat mappi mapilta samanlaisina. Yksityisen yhdistyksen toiminnasta on hyvä jäädä sellaista aineistoa, joka kertoo historiallisesti toiminnan omaleimaisuudesta juuri tämän arkistonmuodostajan kohdalla. Jos yhdistyksistä jää jälkeen vain tili-

asiakirjat tai pöytäkirjat, niin miten silloin voivat esimerkiksi tutkijat arkistoissa erottaa toimijoita toisistaan tai arvioida yleensäkin toimintaa? Mielestäni Valkonauhaliiton aineistossa toiminnalle omaleimaisinta ovat kurssiasiakirjat, kansainvälisen toiminnan asiakirjat ja nuorisoaseman asiakirjat. Omaleimaisista on myös koko aineistosta vuodesta toiseen läpikäyvä toiminnan asiantuntemus, perehtyneisyys ja huolellisuus.

Arkistotyössä esille tulivat myös paikallisyhdistykset ja niiden tekemät aineistot. Kansallisarkistoon toimitetussa aineistossa oli yhdistysten aineistoja vuosilta 1981–2005, yhteensä neljä aivan täyttävää mappia. Yhdistyksen toimittavat sääntöjen mukaan vuosittain liitolle tietyt asiakirjat. Yhdistysten aineistot olivat järjestyksessä ja huolellisesti tehtyjä. Vanhimmissa asiakirjoissa oli paljon käsinkirjoitettuja. Käsioloista arkistotyöntekijä saattoi teh-

dä sen havainnon, että uskollisesti vuodesta toiseen sama henkilö on ahkeroinut yhdistystoiminnassa. Mukana olleista saatteista kävi ilmi paneutumisen asioihin ja esimerkiksi huoli, jos yksikin asiakirja oli myöhässä. Kansallisarkisto ilmoitti nyt, että he ottivat liitolta vastaan vielä tämän kerran yhdistyksiä koskevat aineistot. Tämä päätös johtuu yleensä kaikkea arkistointia koskevasta pääperiaatteesta, jonka mukaan tieto/asiakirja säilytetään pysyvästi vain kerran ja vain yhdessä arkistossa. Jatkossa yhdistyksiä koskevat tiedot siis joka tapauksessa löytyvät joko asianomaisista kaupunginarkistoista tai maakunta-arkistoista.

Kaiken kaikkiaan arkistointityön aikana kävin muistiinpanojeni mukaan läpi runsaat sata mappia, noin 40 tilinpitemappia, noin 20 erilaista kansiota ja ynnä lukuisia paperipinoja ja paperinippuja.

Koko työn aikana ei voinut kuin ihaila ja ihmetellä eri asiakirjatyyppeiden tekstien huolellista ja asiantuntevaa paneutumista asiaan. Asiakirjojen laatijat ovat olleet ammattitaitoisia väkeä. Naisten johtama, ideoima ja toteutettava yhdistystoiminta ei todellakaan ole ollut harrastajien tai minkäänlaisen heikoman astian varassa, ei liitossa eikä paikallisyhdistyksissä.

HANNA SALMI

Kirjoittaja on FM asiakirjahallinnon maisteriohjelmasta ja historioitsija.

"Elämää vauvan kanssa" -ryhmä lasta odottaville ja juuri vauvan saaneille äideille syksyllä 2016

Elämässä selviytyminen vaatii paljon voimia, jaksamista ja erilaisten tunteiden kanssa selviytymistä. Naisen elämän yksi merkittävimmistä haasteista on vanhemmuus. Jaksakseen toimia vanhempana, on tärkeää, että äiti voi hyvin ja elämä tuntuu riittävän mukavalta. Ryhmä, jossa on mukana samassa elämäntilanteessa olevia äitejä, voi tarjota tukea oman jaksamisen vahvistumiseksi ja vanhemmuuden ilon löytämiseksi.

"Elämää vauvan kanssa"-ryhmä kokoontuu Mikkelissä tiistaisin 6.9., 20.9., 4.10., 18.10. ja 1.11. klo 10-12.30 yhteensä 5 kertaa.

Ryhmässä pohditaan yhdessä mm seuraavia teemoja:

- Oma jaksamista ja itsestä huolehtimisen merkitystä
- Äidin ja vauvan yhteisten hetkien merkitystä
- Kuinka voin rakentaa lapselleni turvallisen kiintymyssuhteen?
- Vanhemmuuden mallin rakentamisen elementtejä
- Vauvan tunteiden vastaanottamista

Ryhmään ilmoitaudutaan neuvolan terveydenhoitajan kautta.

Ryhmä on osallistujille maksuton ja ryhmään osallistutaan yhdessä lasten kanssa. Jokaisen kerran alussa on äideille tarjolla pientä syömistä kahvin/teen kera.

Ryhmänohjaajana toimii
Susanna Sillanpää
Vauvaperheohjaaja, perheohjaaja,
Sosionomi YAMK
044 2527 512
susanna.sillanpaa@tukipolku.fi

Ryhmän mahdollistaa Suomen Valkonauhaliitto.

Posti Green

Eläviä SANOJA

*R*akas Jumala,
niin minusta on luontevaa sanoa Sinulle
vaikka en tiedä minkälaista uskon pitäisi olla.
Jotkut sanovat halleluja,
jotkut kehottavat että huokaile vain.
Eikä minusta ole kumpaankaan.
Kunhan hengittelen.
Harjoittelen Sinun läheisyyttäsi.
Haluan purkaa sydäntäni
jotenkin vain
ja elämä tuntuu helpommalta
vaikka et ilmestykään siihen vaikeaan hetkeen
ja simsalabim: kaikki ongelmat ovat poissa.
Ei.
Sytetään kynttilän.
Sinulle ja itselleni.
Liekki on hauras, levoton.
Värähdellen palaa.
Riittää että
olet kotona, rakas Jumala.

R. KORMILAINEN

*K*aikkivaltias Jumala.
Sinä lähetit meidät matkalle ajan ulapoiden yli,
sinä annat kuohut ja tyvenen,
näytät väylän ja suunnan,
jota usko ja toivo tähyilevät.
Nosta aaltojen yläpuolelle
sanasi majakkavallo,
anna sen loistaa pimeään läpi,
niin että rantaudumme kerran
sinun satamaasi.
Kuule rukouksemme Jeesuksen tähden.